СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 191. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 11-го вересня 1942. No. 191. Jersey City, N. J., Friday, September 11, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

К ҐРЕС ПОЧИНАЄ ДІЛАТИ В СПРАВІ ІНФЛЯЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Провідники конґресу однозгідно заявили, що вони візьмуться за ухвалу законів, що протиділалиб інфляції. Інфляцію треба за всяку ціну здержати, говорять вони. Проте дехто передбачає над тою справою чимало гарячих дебат. Деякі конґресмени є думки, що президент повинен виразніше сказати, в який саме спосіб він хотів би контролювати інфляційні течії, а конґрес ухвалив би йому в тім напрямку відповідні закони.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАБОРОНИВ ПОДВІЙНУ ПЛАТНЮ В СВЯТА І НЕДІЛІ.

ВАЩИНҐТОН. — Президент Рузвелт заборонив фабрикам виплачувати, а робітникам жадати, подвійної платні в свята і неділі. Він сказав, що на основі закону взаємовідносин праці кожна вироблена година, поверх 40 годин в тиждень, повинна бути плачена півтора раза, а не два рази.

ОБМЕЖЕННЯ ТАКСІВОК В НЮ ЙОРКУ.

ВАШИНҐТОН. — Директор Офісу Оборонної Транспортації, Джозеф Істмен, зарядив зменшення таксівок в Ню Йорку. Ті таксівкові компанії, що мають по більше, як три таксівки, мусять припинити висилку що третої із своїх таксівок, на вулиці міста. Зновуж малі компанії, що мають по три таксівки, чи менше, не можуть оперувати своїх таксівок більше, як 6 днів на тиждень. Також вони матимуть обмежені границі, куди та як мають кружляти по місті. Не вільно їм їхати далі, як пять миль поза границі пятьох дільниць Ню Йорку. Тими обмеженнями, говорять знавці, можна буде врятувати річно 15,000 ґумових опон, як теж 10,000,000 ґальонів ґазоліни.

АПЕЛЬ ДО РОБІТНИКІВ, ЩОБ ЇЗДИЛИ ДО ПРАЦІ РАЗОМ.

МІНЕОЛЯ, Л. Ай., Н. Й. — Місцеві промисловці ствердили, що робітники, котрим уряд дав додаткові пайки на ґазоліну тому, що вони мешкають далі від фабрик, не виконують якслід прохання уряду, щоб до праці збиратись по кілька робітників разом, а не їздити одинцем. Спрягаючись разом, можна заощадити чимало ґазоліни й ґумових опон. Промисловці закликали робітників, щоб добровільно виконували те прохання уряду, коли не хочуть, щоб їх до цього змушено.

ВИРІБ ҐУМИ В АМЕРИЦІ.

БОФАЛО. — Проф. Елдер сказав перед американським товариством хеміків, що з кінцем наступного року американські фабрики штучної ґуми вироблятимуть міліон тон цеї ґуми річно. Вже тепер в тій ціли будуються фабрики, говорив він. Міліон тон, як обчисляли попередньо американські знавці, є сума, котрої потрібно для Америки, щоб заосмотрити всі її потреби.

МУТНІ ВІДОМОСТИ ПРО ДРУГИЙ ФРОНТ.

ВАШИНҐТОН. — Советський амбасадор Літвінов мав конференцію з секретарем стейту Корделом Голом. Опісля для преси не подано вияснень про що вони говорили. В столиці кружляють вістки, не заперечені ні не потверджені урядом, начеби Совети були незадоволені з недавної промови Чорчила в британськім парляменті, бо з тої промови зовсім не виходить, що вже скоро другий фронт в Европі буде створений. Знавці кажуть, що таке невияснене положення може дійсно означати, що яліянти не задумують створювати в близькій будуччині другого фронту, а може й означати, що вони до того готуються, але хочуть Гітлера збаламутити.

ГАРІМЕН ЗА ПОМІЧ СОВЄТАМ.

НЮ ЙОРК. — Представник Америки до Англії, в ціли узгіднювання военних потреб Обєднаних Держав, Еверил Гарімен, повернувши до Ню Йорку в прилюдній промові заявив, що Америка й Британія повинні чимскорше дати всяку можливу поміч Советам, щоб вдержати їх у боєвім стані. Він заявив, що Совети будуть боротись навіть хочби мусіли відступити поза Урал. Німці цеї зими ще матимуть у Совєтах чимало боротьби і втрат, говорив він.

МІЛІТАРНІ ЗОНИ НА СХІДНІМ ПОБЕРЕЖЖІ.

НЮ ЙОРК. — Ґен. Дром, що командує оборонними силами Америки здовж східнього побережжя, заявив, що здовж того побережжя, в 12 стейтах, буде запроваджено 906 полос, в котрих життя цивільних людей буде дещо обмежене. З тих полос, говорив він, будуть усунені всі особи, з американським громадянством, чи ні, на котрих буде найменше підозріння, що небезпечно їх в тій полосі залишати. Їм буде звелено забратись десь далі в глибину краю. Про те, хто буде мусіти з тих полос вибиратись, рішатиме специяльна судова лава, а опісля щераз буде розглядати цю справу специяльна рада старшин, при военнім штабі.

Згорів Великий Американський Транспортовий Корабель

НЮ ЙОРК. — Повертаючи з Европи, великий американський корабель „Вейкфілд", що колись перед війною носив назву „Менгетен" і був найбільшим та найкращим американським кораблем, запалав вогнем і внутрі зовсім згорів. На нім було дещо війська, а більше цивільних робітників, що повертали до дому з певних робіт в Англії. Усіх їх було 1,600. Як загорів вогонь і видно було, що не вдасться його погасити, на широкім морі підїхав до корабля американський кружляк і забрав на себе всіх людей. Не пропала при тім ні одна особа. „Вейкфілд" горів далі, але не пішов на дно. Післані напроти нього буксирі затягнули його до порту. Армія розвела слідство над ствердженням причин цього пожару.

ПЕТЕРСОН ПРО СПРАВНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗБРОЇ

КЛІВЛЕНД. — Підсекретар війни, Петерсон, в прилюдній промові заявив, що не звертаючи уваги на критичні завваги деяких добре непоінформованих людей, американська зброя, зокрема повзи і літаки, таки належать до найкращих на світі. Він говорив, щоб слухачі повірили не так його опінії, як фактам, бо та його опінія створена на основі дійсних фактів, одержаних з фронтових ліній. Американські повзи нищать найкращі німецькі повзи в значно більшому числі, ніж сами улягають знищенні. Подібне з літаками. В деяких випадках японські літаки зазнавали знищення пять, а навіть десять, до одного американського. Зновуж на европейському фронті американські повітряні фортеці, хоч виконали дотепер кількадесять наїздів на націстичні позиції, знищили багато ворожих обєктів та зістрілили чимало німецьких найкращих літаків, сами зазнали втрати лише двох фортець.

ЯПОНЦІ ПІДСУВАЮТЬСЯ ПІД ПОРТ МОРЗБІ

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ.—Японські відділи, що продираються крізь високі гори та крізь нетри, на східнім кінчику острова Нової Ґвінеї, знов поробили певні успіхи і підсунулись на 16 миль ближче до згаданого Порту Морзбі. Вони тепер віддалені від того Порту на 44 милі. В тім Порті Обєднані Держави побудували сильні повітряні бази проти японців.

„ВБИТИ ОДНОГО ЯПОНЦЯ"—КАЖЕ МЕКАРТУР

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА В АВСТРАЛІЇ. — Ґен. МекАртур видав заклик до американських вояків, щоб кожний з них поставив собі за ціль вбити бодай одного японця.

Туреччина Дає Запевнення про Свою Невтральність

АНКАРА (Туреччина). — Вендел Вилкі, представник президента Рузвелта, заявив ґазетам, що турецький міністер заграничних справ дав йому рішуче запевнення, що Туреччина останеться й надалі поза орбітою Осі.

Вилкі разом з американським амбасадором Стейнгардтом мав передтим довшу конференцію з турецьким міністром заграничних справ, Менеменцьоглю. Вилкі запевнив міністра, що Америка буде далі помагати Туреччині. Вилкі привіз особисті поздоровлення від президента Рузвелта до турецького президента Іноню.

НАЦІСТИЧНА ПРЕСА ВЖЕ ЗГАДУЄ ПРОМОВУ ЧОРЧИЛА

СТОКГОЛЬМ. — Берлінська преса вже перервала свою мовчанку про промову Чорчила в британськім парляменті. Пише тепер, що це промова банкротства, та покпивається з братерства між Сталіном і Чорчилом. Радіові коментатори на націстичних радіях кажуть, що мовляв англьо-саксонські народи сильно розчаровані промовою Чорчила.

АНҐЛІЙСЬКІ ЮНІЇ ЗА РЕФОРМУ АНҐЛІЙСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

ЛОНДОН. — Конґрес британських робітничих юній ухвалив резолюцію з домаганням, аби все шкільництво стало безплатним і переводилося в публичних школах. Проти резолюції промовляли на конґресі прихильники церковних шкіл, головно католики.

НАЦІСТИЧНА ФІЛЬМА ПРО ДІЄП ПОВНА НЕВДАЧА

ЛІСБОНА (Портуґалія). — Багато мешканців портуґальської столиці запросило німецьке посольство на висвітлювання німецької фільми: „Як ми дали собі раду з британійцями в Дієп". Фільма не зробила на глядачів бажаного націстами враження. Вони вийшли з враженням, що велику частину фільми підроблено в студії.

ВИЛКІ В ЄГИПТІ.—Вендел Вилкі, особистий представник президента Рузвелта, розмовляє на єгипетськім фронті з двома італійськими полоненими. Він вибрався в довшу подорож, щоб дістати „інформації з першої руки" і передати їх президентови. Місцевість, де відбулась ця стріча, це Алямейн, довкруги якої ідуть ще далі бої.

НАЦІ РОБЛЯТЬ ДРІБНИЙ ПОСТУП ПІД СТАЛІНҐРАДОМ

МОСКВА. — З величезною концентрацією піхоти й повзів німецькі війська вспіли проломати советські лінії під Сталінґрадом фронтовим нападом зо заходу, одначе при всіх великих коштах добули лише дві неназвані місцевості. Крила російської лінії не подалися.

Советський комунікат признає, що німецькі війська проломали советські лінії на північно-західних окраїнах Новоросійська, советської фльотної бази на Чорному Морю, котру німці проголосили були занятою ними ще в минулу неділю.

Російський комунікат каже, що між 1. травня і 31. серпня советські війська розбили 73 ворожі дивізії, в тому числі: 54 німецькі, 8 румунських, 6 мадярських, 4 італійські й 1 словацьку.

СОВЄТИ РОЗЧАРОВАНІ АЛІЯНТСЬКОЮ ПОВЕДІНКОЮ.

МОСКВА. — Звідомлення російської преси про промову Чорчила в британському парляменті підтверджують тут враження, що совєти не можуть розчисляти на скоре відкриття другого фронту.

Рівночасно серед керманичів советського союзу слідно зріст огірчення на те, що советського союзу Америка й Анґлія не трактують як рівнорядну з ними одиницю. Це враження скріпилося поданою в промові Чорчила вісткою, що Злучені Держави й Анґлія дійшли до повного порозуміння вспраàві всіх піль военних операцій; справа в тому, що на цій нараді представників советського союзу не було.

Промову Чорчила російські ґазети подали, але пропустили з неї уступи про незгоду між Анґлією й Росією щодо характеру війни на морю.

АЛІЯНТИ ЗАВДАЮТЬ ПОВАЖНІ УДАРИ ОСІ В ЄГИПТІ.

КАЇРО. — Британські літаки завдали поважні втрати німецьким і італійським позиціям і їх повзовим валкам, що йшли дорогою між Матругом і Колюмом. Гармати з літаків розбили велике число повзів та висадили в повітря одну цистерну ґазоліни. По дорозі домів зострілили один німецькй літак.

Аліянтські бомбери знову бомбардували великою силою Тобрук.

Німці кажуть, що їх ґенерал Ромель важко захорів якоюсь недугою та що він може буде звільнений з команди. Яка це недуга, не сказано. Деякі офіцири навіть говорили, що ґенерал вже виїхав до Німеччини.

Німецьке радіо потвердило вістку, що на єгипетськім фронті згинув ґенерал Ґеорґ фон Бісмарк, командант німецької 21. панцирної дивізії, кревняк князя Отона фон Бісмарка, основника німецької імперії.

ПОЛІТИКИ ОСУДЖУЮТЬ ПОЛІТИКУ ПЕТЕНА.

ШАТЕЛЬҐІОН (Франція). — Французькі ґазети подають вістку, що Жіль Жененей, бувший президент сенату французького парляменнту, і Едвард Еріо, бувший президент палати послів, покинули цей осідок французького парляменту та вернулися до приватного життя.

Ґазети одначе не подали вістки, що перед своїм уступленням ці два французькі політики остерегли маршала Петена, начальника держави, перед захоплюванням диктаторської влади та піддаванням Франції під контролю німецької політики. Осторога, поміщена в довгому листі до Петена й Лявaля, являється остаточним зірванням між цими політиками та Петеном і Лявальом. Подію пояснюють як доказ, що Франція находиться тепер у важкій внутрішній кризі.

РОСІЙСЬКІ БОМБОВИКИ РОБЛЯТЬ НАЛЕТ НА МАДЯРЩИНУ.

БЕРН (Швайцарія). — Контрольовані націстичним урядом радіові стації в Будапешті, Відні й Празі й по південно-східній частині Німеччини перервали в середу вечером свої програми, бо на центральну Европу робили рівночасно налети: британці й американці зо заходу, а советські літаки зо сходу. Британські й американські летуни бомбардували Франкфурт над Меном, а советські Будапешт. За мадярськими звідомленям, у цьому рейді згинуло в мадярській столиці 11 осіб.

ВИМОГИ ДРУГОГО ФРОНТУ НАПРУЖУЮТЬ ТРАНСПОРТОВІ ПРИСПОСІБЛЕННЯ.

ЛОНДОН. — Ґенерал Роберт Литлджан, начальний квартирмайстер на американсько-европейському театрі, заявив пресовій конференції, що відкриття другого фронту вимагає понад 500,000 тон корабельного перевозу місячно, якщо аліянти мають доставити до Европи зброю й провіянти для такої армії, яку Німеччина удержує у Франції. Кромі цього треба 4 міліони тон корабельного перевозу, аби таку силу там доставити.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

ТІ САМІ ІДЕАЛИ

Наближається пора, коли по наших громадах зачинаємо обдумувати плян громадської праці на цілий рік, до наступного літа. І треба, щоб такий плян уже тепер був виготовлений принаймні згруба, бо інакше наші імпрези в користь воєнної допомоги нашій державі, чи наші Листопадові Свята, Свята Шевченка і т. п. знову не випадуть так, як повинні, як це було в минулому році. А це може статись ще й тому, що багато активних наших людей є тепер в армії, що багато наших хлопців, що виповнювали програми як хористи, солісти чи бесідники, є тепер при війську. А це поважна перешкода, яка поставить не одну громаду в тяжке положення.

Зокрема хочемо звернути увагу на те, щоб не повторилась історія з минулого року, що в многих громадах взагалі не святковано наших традицийних народніх свят. Так не повинно бути! Хто думає, що, наприклад, Листопадове Свято колідує в чімнебудь з теперішнім воєнним положенням чи з американською участю у війні, той не доцінює і не розуміє якслід тих великих ідей, які заставили наш уряд і американський нарід піти війною проти агресорів. Бо всі національні свята, які обходимо, а які звязані з Україною і українським народом, є тісно звязані з американськими ідеалами. Тарас Шевченко добачував в законі Вашингтона праведність і бажав собі, щоб такий порядок був і в Україні й серед українського народу. Свята, що звязані з поривами українського народу до своєї державности і самостійности, підкреслюють постійно, що український нарід **піднявся відновляти свою народноправну державу тільки на своїх власних землях, де він становить більшість, згідно з тими принципами, що їх проголосив американський президент Вилсон.** Знову-ж а це особливо важне, наш теперішній уряд, зокрема наш президент Рузвелт, продовжують іти по тих правильних шляхах, по яких ступав президент Вилсон, очевидно з змінами, які є природні, бо останні десятки років багато дечого нас навчили. Тому ми сьогодня підносимо, наприклад, потребу творення в Европі великих державних сполок, федерацій, тощо. Але це не має нічого спільного з продовжуванням старих насильств, чи з творенням нових! Ось тому ми, американські українці, не потребуємо нічого міняти у наших святах, бо вони завжди були проти того всього лиха, з яким нині Америка бореться.

Але при тому ми завжди мусимо мати на увазі, що ми у війні. Тому кожна наша енергія мусить бути спрямована в першу чергу на те, щоб у тій війні перемогти, себто, щоб давати нашому урядови ту допомогу, якої від нас жадає, і ще більше. Але в тому наші народні свята не можуть бути ніякою перешкодою, бо можуть і повинні бути використані для тої цілі. А при тому і для пошановання памяти тих українських людей, що мучились і мучаться за те, щоб і Україна стала вільною.

За Президентову Владу

У своїм посланню до американського конгресу про потребу законодавства проти дорожнечі життя президент Рузвелт зажадав ухвалення відповідного законодавства про ціни фармерських продуктів до 1. жовтня, а при тому загрозив, що „нечинність з вашого боку (себто: конгресу) вложить на мене перед народом краю неухильну відповідальність доглянути, аби воєнному зусиллю не грозила далі небезпека економічного хаосу".

„На випадок якби конгрес занедбав акцію й не зробить відповідної акції, я возьму на себе відповідальність і я буду ділати".

Ці слова президента стрінулися з осудом деяких політиків і публіцистів. Як можна було згори сподіватися, републиканці добачили в гострих словах послання нагоду спектати свою печеню. Деякі з них, як наприклад, сенатор Вилис, навіть підняли крик, що це послання це загроза для вільного уряду: мовляв; як президент може заступити акт конгресу, то він може теж зробити конгрес пустим інструментом. Як він може приймати на себе законодатну владу, то він може перебирати й судову владу. „Така акція з його боку перемінила би надзвичайне довіря, дане конгресом для успішного ведення конгресу на такий рід абсолютної влади, якою покористуються диктатори, проти котрих розуміння уряду ми воюємо".

Одначе більшість громадянства зовсім не приймає такого гістеричного розуміння президентової загрози конгресові. Холодніші публіцисти підчеркують передовсім, що в кожну війну, в котру були вмішані Злучені Держави, президент правильно перебирав широчезні права та часто виконував на свою відповідальність вчинки, рішення котрих могло би видаватися належним задонодатній владі. Замітно при тому, що першим президентом, який часто робив на свою відповідальність річи, які навіть за його власним признанням належалися конгресові, був Лінкольн, що вийшов з републиканської партії, котра власне тепер підносить найгостріші голоси критики, коли таке саме, на її думку, робить президент з противної партії. Поступав у подібний спосіб у першу світову війну президент Вилсон, котрий теж виходив зо заложення, що на нього, як на головного команданта американських збройних сил край вложив надзвичайні обовязки й відповідальности, а тим самим і надзвичайну владу. Правда, президент Вилсон не все покористувався цею владою, але не робив цього тому, що признавав себе неуправненим це робити, а тому, бо вважав, що йому догідніше напирати на конгрес, аби цей доконав потрібного.

Щодо закиду диктаторства, котрий підняв републиканський сенатор Вилис, то щодо цього звісно, що диктатори часто забирають собі надзвичайну владу нібито для надзвичайної потреби, але потім цеї влади не зрікаються навіть тоді, як надзвичайна потреба вже минула. Це певно мав на думці президент Рузвелт, коли в своїм посланні до конгресу вважав за потрібне додати: „Відповідальність президента в воєнний час захороняти державу є дуже велика. Ця тотальна війна, в якій воюємо на фронтах по всьому просто світі, робить ужиток виконавчої влади ще більше суттєвою, ніж у якунебудь попередню війну. Я не можу сказати, яких влад треба вживати, аби виграти цю війну.

„Американський народ може бути певним, що я буду вживати своєї влади з повним розумінням моєї відповідальности перед конституцією й моїм краєм. Американський народ може бути певним, що я не буду вагатися вжити всеї влади, вложеної на мене, для довершення розгрому наших ворогів.

„Колиж війна буде виграна, вся влада, на основі котрої я ділав, повернеться сама собою народові, до котрого вона й належить".

Зовсім таке саме запевнення, і то навіть майже тотожними словами, дав президент у своїй радіовій промові, виголошеній у той самий день, у котрий було доручене конгресові послання президента.

Президент знову запевняв громадянство, що він не буде вагатися вжити своєї надзвичайної влади, аби довершити розгрому наших ворогів, вжити її там, де наше власне безпечество вимагає такого розгрому. І що по виграній війні надзвичайні влади автоматично повернуться назад до народу, з котрого вони вийшли.

Питання, яке підняли противники президента, властиво в тому, чи можна президентові вірити, що він цю владу добровільно народові поверне. З поведінки американських народів має не можна мати сумніву, що вони свому президентові вповні довіряють.

Будьмо Справедливі

Канадійський „Український Голос", котрий до дискусії над справою нашого національного проводу вніс чимало цінного матеріялу, в одній із своїх стать з 26. серпня ц. р. під заголовком „Будьмо справедливі", пише:

„Легко сказати, що за недолю українського народу в Европі, чи й Канаді, винні провідники, інша річ показати пальцем, котрі саме провідники й чим якраз вони провинились. Зле українцям, що не мають своєї держави. Чи винні за те провідники? А коли винні, то котрі? Назвіть одного українського провідника, який говорив, що українцям не треба своєї держави! Назвіть одного, хто кликав українців до боротьби проти української держави! Не знаєте про такого. Не знайдете його імені ні в книжках, ні в часописах. Але без найменшого труду найдете імена людей, що говорили про потребу української держави, кликали до боротьби за таку державу і сами боролись та життя своє в цій боротьбі віддали. Примірoм, ні одно імя не було так тісно звязане з боротьбою за українську державність в роках 1917—1921, як імя Симона Петлюри. Відома річ, що ця боротьба не довела до успіху; Петлюра не мав стільки сили, щоби українську державу вибороти, він не став для України Вашингтоном. І тільки через те, що він української держави не виборов, находилися українці, що не себе, ані українців взагалі тільки його самого винували. Петлюра, мовляв, винен, що нема української держави. Та чим саме він провинив, про це вже ніхто не міг нічого певного сказати".

В останнім реченні, на нашу думку, міститься цілий сук справи: „Чим саме він провинився, про це вже ніхто не міг нічого певного сказати". Зрозуміло, що ходить нам не лише про Симона Петлюру, але про десятки, а то й сотки інших українських провідників, котрі теж може чимсь провинились, а може й ні, але ніхто ні тоді, ні тепер про них не може сказати нічого певного. З цього факту випливає для українського народу не одно нещастя.

Діялось це ще за нашої памяти і хто перебував в роках 1917—1921 в старім краю, той має всі ті радісні і сумні події перед очима: Петлюра, цей невтомний борець за волю України зазнавав серед українського загалу, на ріжних його територіях, в ріжні часи ріжної слави. Раз люди обожали його, а раз гірко критикували. Особливо гостро виступали проти Петлюри галичани, після того, як він заключив союз з Польщею та ніби „відрікся" західно-українських земель. Між галичанами українцями були навіть такі, що називали тоді Петлюру, „зрадником". В той час годі було цьому навіть дуже дивуватись.

З надірваною славою відійшов Петлюра на еміґрацію до Парижа. І щойно коли його життя перервала рука большевицького агента, всі українці, включаючи тих, що йому давніше закидали зраду, почали його величати, над ним плакати та оживати його ореолом національного мучеництва. Тим ореолом він овіяний до нині. А всежтаки ніхто з українських істориків, публіцистів, чи письменників, ні за його життя ні тепер не спробував написати про нього поважної критичної праці, в якій річевими аргументами бувби стертий нерозважний закид „зради", але в якій теж булоб річевими аргументами наведено, в котрих місцях Петлюра дійсно помилявся і де робив промахи в своїй політиці?

Бо промахи він таки робив. Промахи роблять всі. За свої промахи у свій час він не даром зазнавав критики від ріжних осіб. Обожати особу Покійного і всецiло одобряти його політику, таки буде нерозумно. Всецiле обожання даних провідників усе містить у собі велику небезпеку, що одного дня якийсь відважний ум погляне правді в очи й з надмірного захвату даним провідником попаде в надмірне огидження ним. В таке попадав у свій час навіть такий геній як Шевченко, що раз захоплю**вався гетьманами, а раз називав їх „варшавським сміттям, гряззю Москви".**

Петлюра не був вільний від помилок. Хто тямить ті часи, той знає, що про Петлюру, як про провідника, кружляли тоді вістки, що він не дуже вмів добирати собі співробітників і на провідні позиції часто висував невідповідних людей. З хвилиною мученичої смерти С. Петлюри все це призабулось. Отже — чи це була правда, чи лише сплетні?

Коли ми хочемо, щоб наростаючі покоління не нехтували здобутками і досвідом старших поколінь, то ми не сміємо ідеалізувати наших історичних осіб до тої міри, щоб закривати їх помилки. Ми мусимо отверто ті помилки виявляти, але з застереженням, що всетаки ми даній історичній особі дамо належне признання за її добру роботу. Так роблять всі культурні народи. Вони відважно розбирають життя і чини своїх великих людей, не боючись назвати їх промахи по імені. Але назвавши ті промахи, вони не попадають у другу крайність та не змішують їх за те з болотом. Про Абрагама Линколна його учасники нераз висловлювались дуже критично. А проте, як кажуть його життєписці, чимало із тих, що критикували Линколна, мали до нього впрост релігійну пошану.

В нас інакше: або всецiло обожаємо, або всцiло гудимо. А ще частіше буває так, що одна група ту саму історичну особу називає „генієм", „непомильним", майже святим, а друга — лайдаком, чужим агентом. Поступаючи ось так, перша група виявляє велику наівність, а друга — велику мерзотність.

Національних провідників треба розбирати критично, без огляду на те, чи вони ще живуть, чи вже вмерли, й хочби навіть вмерли геройською смертю. Бо їхні чини, без огляду на їх смерть, діють і в сучасному, та будуть далі діяти в будучому. Вони мають вплив на життя цілої нації, а це вже само собою є достаточною причиною, щоб у таких справах не мати найменших скрупулів і все розбирати холодно, виявляти помилки і дійсні заслуги. Іншими словами, ми мусимо певно знати хто де заслужив, а хто незаслужив. З лябораторійною терпеливістю мусимо розбирати вчинки наших провідників, ставлячи їх під непідкупні шкала і витягаючи з їх вчинків справедливі та розумні висновки. **Щойно тоді ми навяжемо інтелектуальні звязки з досвідом давніших провідників й використаємо той досвід для будучого. Інакше кожне наше покоління розкидатиме до самих основ будівлю започатковану старшими** і будуватиме щось своє, оригінальне, щоб опісля чергове покоління зробило з їхньою будовою те саме, що вони зробили з будовою своїх попередників.

„Любити рідний край" і „бажати своєї держави", це само собою є похвальна річ. Це духова основа, з котрої можна розпочинати не одно корисне діло. Маючи цю основу рядовий член повинен виплекувати ще в собі суспільну дисципліну й послух супроти своїх провідників. Знов провідник маючи цю духову основу, повинен виплекувати в собі знання, досвід, мудрість, вміння передбачати події. Для провідника само духове наставлення не вистарчає. Він мусить

(Докінчення на стороні 3-тій)

Ф. Брентано.

Пан Евзебій

(Докінчення)

Та збанок доти носить воду, поки вухо не відірветься. На своє нещастя пан Евзебій тому кілька днів вніс до своєї влади подання, в якому просив, щоб його стабілізували та щоб підвищили йому платню, бо в таких дорогих часах не в силі вижити із своєї малої платні. Тут почався бешкет! „Вірю вам, — сказав панові Евзебієві при всіх начальник відділу — що ви не можете вижити з вашої платні! Ха ха! Я взагалі не розумію, як вам досі могла вистарчити ваша платня. То мусить бути якась загадка! Та не можете рахувати, щоби я добре заопінював ваше подання. Бо дієрністам, які кажуть собі приносити обід із готелю „Імперіяль" не належиться підвишка платні! Радше знижка!

Пан Евзебій стояв наче ражений громом. Він промимрив щось про непередумане говорення — про довголітню вірну службу — та начальника це ще гірше розлютило, слово за словом і заки ще пан Евзебій стямився, начальник виповів йому службу.

— Ось вам і ціла історія — сказав голяр — все це розповів мені канцеліст Мельник, знаєте, той рудий, він сьогодні стригся в мене.

— — —

На другий день вечором, мама саме засвітила світло, хтось застукав до наших дверей. І хто ввійшов? Пан Евзебій з вузликом у руці.

Боже, як він змінився за тих кілька днів! Вже не держався просто. Мало що не заплакав, як розвязував клунок і спитався мого батька, чи не знає кого, що купив би ті річи. Він тепер безробітний — мусить жити скромніше, хоче забратися відси, а не хоче брати зі собою багато річей.

Батько глянув на розвязаний клуночок — тоненький сурдут, дві пари виношених штанів, кілька споловілих літніх камізольок — і все! Батько здвигнув плечима та сказав: „Буду старатися, може хтось трапиться".

Пан Евзебій подав руку, пустився до дверей та ще раз обернувся і спитав тихо:

— Ви певно вже чули, защо мене відправили?

Батько, якому видно жаль було пана Евзебія, пробурмотів щось під носом, а пан Евзебій ще раз стиснув батькові руку та сказав:

— Я марнотравник?! Боже! Я марнотравник? — і з цими словами вибіг із хати.

— Дивний чоловік — сказав батько й крутився по хаті, начеб зажив якесь дуже гірке лікарство. Та я добре бачив, що батько втирав собі очі.

Ще минули три дні. Пан Евзебій кожного пополудня виходив тихомирно, згорблений з хати тай до парку. Там вишукував собі самітній, тихий куток і в задумі пересиджував на лавці.

Серце мусіло кровавитися йому, коли роздумував над цим, як то його вирвали з того життя, до якого так був привик, який то він давніше був гордий, як давніше всі люди мусіли з деяким недовірям поглядати на нього, а це все тому — що він... ні про це він радше тепер не повинен думати.

І коли він так раз сидів на лавці, надійшов алеєю якийсь пан. А як побачив пана Евзебія, щось у його блідому, запалому лиці мусіло сподобатися, бо поздоровив ввічливо та спитався, чи не міг би сісти на лавці біля пана Евзебія.

Пан Евзебій, самособою, згодився і так слово за словом стали оба гуторити. Спочатку, як звичайно, говорили про погоду, яка гарна осінь, хоч уже пізна, потім про це то про те, вкінці зійшли на відносини пана Евзебія. А пан Евзебій і сам не знав, як це сталося. Бо той незнайомий пан допитувався якось так ніжно, так ввічливо й видно було, що розпитував не з самої цікавости, а мав у цьому якусь причину.

І пан Евзебій розповів, чому його відправили зі служби, що ця історія з готелем „Імперіяль" це ніщо, лише звичайний жарт, одинока його брехня за все його життя, бо він стидався признати, що від трох літ узагалі не вечеряв і придумав, що каже собі приносити обід із „Імперіяль". Його сестра бідна учителька, осліпла, йому тяжко вижити з невеличкої платні, бо й сестра не може вижити із своєї маленької платні, тому місячно мусить посилати їй десять золотих. А цей злощасний спис страв із готелю „Імперіяль" дав йому знайомий готелевий послугач, його земляк, із яким часом, як стрінувся, поговорив кілька слів. Той послугач дав йому той спис страв, щоб він бодай прочитав собі, які їдять великі пани. А тепер уже не може помагати сестрі, бо люди оклеветали його як марнотравника, тепер йому не лишається нічого, як забратися з цього міста, бо він — він того не переживе!

Незнайомий пан встав, подав панові Евзебієві руку та сказав, щоб не тратив надії. Нічого в світі нема так злого, щоб знову не далося направити.

І з цими словами пішов. А пан Евзебій довго дивився за незнайомим і наче якась надія пробудилася в ньому.

Вечором на другий день — ми саме сиділи при лямпі — як нараз відчинилися двері й у кімнату впав пан Евзебій — блідий, схвильований.

Ми всі злякалися, та пан Евзебій вказав на клуночок із своїми річами, що все ще лежав на стільці, і сказав:

— Вже не треба! Богу дякувати!

Потім нервово подав мому батькові якесь велике письмо та якийсь лист і задиханий сказав, хай батько читає.

В урядовому письмі було написано, чорне на білому, що за його вірну стількилітню службу, за його точність і пильність, іменують пана Евзебія сталим канцелістом і признають йому додаток сто золотих. А лист був від незнайомого, якого стрінув був пан Евзебій в парку. Він гратулював панові Евзебієві та просив його, щоб передав від нього пядесять золотих своїй сліпій сестрі. А лист був підписаний „Лямей, державний радник", бо то йому розповів був у парку пан Евзебій своє горе.

І вже на другий день пішов пан Евзебій до суду, а за вісім днів ступав уже знову випрямлений, начеб проковтнув палицю.

Та в готелі „Імперіяль" вже ніколи не їв — ніколи!

— — —

Сніг паде все ще густими клаптями. Від недалекої церкви чути голос дзвонів. Це ступає похорон пана Евзебія. Пан Евзебій — відбуває свою останню подорож — до небесної реґістратури!...

(Кінець).

За Тиждень

Американські Вояки Користають з „Ленд-Ліз" Пляну

Бюро Воєнних Інформацій заявило минулого тижня, що розкинені по світі американські вояки вже також користають з „ленд-ліз" пляну. Користають в той спосіб, що краї, які дістають зі Злучених Держав допомогу на підставі „ленд-ліз" пляну, помагають на місці американським збройним силам. Таким чином Обєднані Держави спільно використовують свої сили й ресурси на те, щоби успішно боротись з ворогом. Наприклад, американські війська вже дістають за границею воєнні літаки, якщо їм таких на місці потрібно, для них місцеві люди будують аеродроми, пристані для американської фльоти, достачують їм частин до моторових „троків", харчів, оливи, газоліни тощо. Англійські воєнні кораблі бережуть в своїх водах перевозу американської армії до Европи, а в „джунглях" й пустинях бережуть американських воєнних аеродромів і достачають літакам ґазоліни. Кооперація воєнних зусиль вже розвинулася на широку скалю. Вона існує в Англії, Ірляндії, Африці, Єгипті, на Близьким Сході, в Індії, Австралії, Новій Зеляндії і на островах Тихого Океану.

На основі „ленд-ліз" пляну Австралія і Нова Зеляндія вже дали і дають американським збройним силам таку саму допомогу, як Америка дає Новій Зеляндії і Австралії. Кооперація воєнних зусиль вже наладнана і виходить на користь всіх Обєднаних Держав. Бо чим більше американського війська виїздить за границю, тим більше росте кошт доставки. А як військо буде діставати потрібні йому річи на місці, то воно зменшить кошти свого удержання і звільнить місце на кораблях для перевозу воєнного знаряддя, що його потребують наші союзники. Правда, багато воєнної обстанови беруть американські війська з собою з Америки, але є й такі річи, що вони дістають їх від наших союзників на місці, бо так їм вигідніше і практичніше.

Паювання Росте

У Вашинґтоні вже приготовляють плян на паювання мяса й оливи до палення в печі. На думку Комітету Харчевого Запотребування, мяса видаватимуть по два і пів фунта на тиждень для особи. Стільки менш більш мяса зуживали люди в Америці між 1930 і 1940 роком. В останніх двох роках консумція мяса збільшилася, бо зі зростом купної сили люди почали їсти більше мяса. Мясо піде на пайки ще й тому, що Америка мусить тепер годувати свою армію та мусить доставляти мяса своїм союзникам, згідно з „ленд-ліз" пляном.

Паювання мяса зачнуть доперва в січні, але кажуть, що булоб добре, якби люди вже тепер їли менше воловини, свинини, баранини і телятини, а замісць того їли сир, дріб, рибу і фасолю.

Щодо оливи, то її нестає через брак транспортації. Оборонна індустрія тепер вживає так багато оливи на паливо, що на огріття хат малощо остається. Для того власне треба скупити з оливою. До якого ступня будуть паювати оливу на опал, ще точно не знати, але, кажуть, що булоб добре, якби тепло в хаті не переходило 68 ступнів, бо тоді можнаб заощадити на 10 до 25 ступнів тепла оливи. Іншими словами, треба, щоби в хаті було від 10 до 25 ступнів тепла менше ніж було минулої зими.

Мореплавство

Приморська комісія оповістила, що в серпні цього року пущено на воду 68 кораблів. Цебто 3 кораблі менше ніж в липні. Але, кажуть, що у вересні цього року вже будуватимуть по три кораблі денно.

Воєнна Адміністрація Мореплавства сповіщає, що між 8 і 18 днем вересня реґіструватимуть всіх тих моряків й офіцирів, що давніше працювали на торговельних параплавах. Вони можуть голоситися до Федеральних Бюр Праці на місцях. Роблять це тому, що Америці зараз треба 100,000 моряків до обслуги 2,300 кораблів, що їх мають викінчити до 1943 року.

Воєнна Адміністрація також оголошує, що в Елкридж, в стейті Мериленд, будується захист для тих моряків, що можуть бути торпедовані. В Сан Матео, в Каліфорнії, отворено маринарську кадетську школу, де будуть вчити мореплавства.

Будьмо Справедливі

(Докінчення зо сторони 2-гої)

мати потрібне знання, ясність і конкретність думки, візію будучого. Культурні народи стинали і стинають своїм провідникам голову не так за брак патріотичного наставлення, як за нездарне виконування їхніх обовязків, за нездарний провід. Коли провідників ми будемо розглядати лише під кутом, чи він „бажав своєї державі", то дійдемо до того, що виправдаємо й явних ренеґатів. Бо деякі з них на свій лад „любили свій нарід" і „хотіли своєї держави", але... вони не мали віри, що своя держава встоїться і тягнули раз до Москви, раз до Варшави, чи до іншого чужого осередка... Ось так виправдаємо кожного і розгублені сядемо над могилою та заплачемо над нашою гіркою долею.

Праця Федерального Бюра Інвестиґацій

Головний прокуратор Бидел недавно дав звіт перед конґресом з розшуків, які виконав департамент справедливости, чи точніше Федеральне Бюро Інвестиґацій, над списком назвиськ федеральних урядників, що за переконанням комітету Даєса належали до підривних організацій, зокрема до ріжних фронтових комуністичних організацій. З одної лісти комітету Даєса, що містила в собі поверх одинадцять сот урядників, федеральні агенти винайшли лиш двох дійсно винуватих. Тих двох відразу усунено з посади. Решта, говорив Бидел, була зовсім невинувата. Він апелював до конгресу, щоб конгресові комітети на будуче не робили таких легкодушних закидів, бо це в адміністраційні чинники вносить заміщання, як теж завдає федеральним агентам чимало безпотрібного труду.

Конґресмен Даєс станув в обороні свойого комітету. Він закинув прокураторови Биделеви, що той пробує „вибілювати" державні чинники і намисно закриває факт, що в ріжних галузях державної адміністрації є багато людей з комуністичними поглядами. Він зробив заклик до конґресу, щоб той звіт прокуратора Бидела відкинув.

Як закінчиться ціла та справа, ще не знаємо. Та хочемо підкреслити, що ми радіємо, що департамент справедливости, зокрема Федеральне Бюро Інвестиґацій, так розважно розглядає кожну справу, дбаючи, щоб не заподіяти нікому якоїсь шкоди. Ми маємо повне довіря до департаменту справедливости і до Федерального Бюра, бо знаємо, що Федеральне Бюро складається з вишколених фахівців, котрі справу розбирають ділово та не даються пірвати ніякій гістерії, викликаній ріжними клеветами, нашептами і цькуванням певних осіб чи груп. Ті особи і групи, користаючи з війни хотілиб з певними людьми, організаціями, чи політичними течіями, особисто розрахуватись. Ділові люди з департаменту справедливости беруть під увагу ріжні доноси, нашепти, але ніколи заздалегідь не роблять з них висновку, доки найдокладніше не провірять всіх фактів.

У свойому звіті прокуратор Бидел порушив ще одну дуже важну справу: Він сказав, що комітет Даєса, хоч вичислив цілий ряд осіб, належачих до ріжних підривних організацій, то не означує точно, що він розуміє під підривною організацією? А це дуже важна річ тямити, чому саме дану організацію ми уважаємо підривною? Багато людей корисним організаціям приписують „підривність", а багато підривних організацій заперечує свою підривність. Над усталенням цеї справи департамент справедливости теж уважно працював і вкінці усталив 47 організацій, що є підривними. Серед них підривними є: комуністична партія Америки, разом зо своїми 12 фронтовими організаціями; дві американсько - фашистівські організації, вісім нацистичних, чотири італійсько - фашистівських і 21 японських.

Важко закидати головному прокураторови Биделеви, як це дехто робить, що він закриває комуністів, коли саму комуністичну партію Америки він найвиразніше зачисляє до підривних організацій. Комунізм він таврував підривним вже кілька разів попередньо. Таке отверте і авторитетне признання комуністичної партії як підривну виясняє не одну справу і морально додає заохоти тим особам і організаціям, котрі все боролись і ні боряться з комунізмом. **Комунізм в Америці уважається за підривну струю і наші комуністичні попутчики, з „УЩВістями" на чолі, повинні це собі добре запамятати. Комуністична партія Америки стоїть поруч нацистичного Бунду.**

Комуністи в Америці кожному свойому противникови закидають нацизм. Той закид комуністи з „УЩВістей" роблять нам майже кожного дня, хоч ми постійно і виразно тавруємо і поборюємо нацизм. Нацизм, це дуже небезпечна політична струя, яка в брутальний спосіб роздавлює політичну, культурну, економічну і релігійну свободу громадян, та обертає всю моральну і матеріяльну силу даного народу, на криваві війни з іншими народами. Це наш погляд про нацизм. А тепер комуністи з „УЩВістей" і їх попутчики хай зроблять таку саму заяву про комунізм і ми повіримо, що симпатії, які вони на зверх виявляють до західних демократій, є щирі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НАНТИКОК, ПА.

За три вечері 20 членів до У. Н. Союзу.

Дня 20. серпня загостив до нашої громади п. Антін Маланчук, організатор У. Н. Союзу. Урядники 319 відділу У. Н. Союзу взялись відразу до роботи і за три вечері зорганізували 20 нових членів. Але можемо легко дістати ще більше. Знаю родини, де батько і мати є в Союзі, а діти деінде. Були ми з п. Маланчуком у декого з них і організатор представив Союзові поліси, та ще й те, що свій як не заплаче, то хоч скривиться. Але не пішло. Та вірю, що таки і у тих родин ще знайдеться в хаті тих пару центів, що їх треба на обезпечення їхніх дітей у своїй рідній організації.

Дня 23. серпня відбулись організаційні збори 29, 319 і 418 відділів. Прийшло стільки людей, що ніхто того не сподівався. Проводив зборами п. Грозьо, а секретарював п. Н. Салюк. Організатор виголосив довгу промову про те, що собою уявляє наш У. Н. Союз в життю американсько-українського громадянства, як теж вказав на матеріяльні користи, які дає приналежність до Союзу. Потім давав усім вдоволяючі відповіди на многі запити.

Секретар 319 відділу.

НОВИЙ МОРСЬКИЙ ГЕРОЙ.— Це лютенант Джан Джеймс Паверс з Ню Йорку, про якого згадував президент Рузвелт у своїй недавній промові. Він збомбардував кілька ворожих кораблів з літака. Має 32 роки. Є на лісті „пропавших", бо нема вістки, що з ним сталося.

„Чотири Свободи"

Директор Бюра Воєнних Інформацій, Елмер Дейвис, випустив у світ книжечку п. з. „Чотири Свободи" (Ди Фор Фрідомс) заявив, що повна дискусія мирових цілей Обєднаних Держав є могутньою зброєю, яка поможе виграти війну. В цій книжечці, яка появилась в роковини підписання Атлянтійського Чартеру, - розясняються основні свободи, за які Обєднані Держави боряться.

„Наше завдання — виграти війну як найшвидше", казав Дейвис. „Та американський нарід виконає це надлюдське зусилля, коли йому будуть ясні цілі, за які ми боремося. Ми змагаємось не тільки проти чогось, але й за щось. Ми боремось за вільний світ для тих людей, що — як сказав державний секретар Гол розуміють, що „можливість втішатись волею є вислідом готовости боротись, терпіти й гинути за неї..." „Книжечка про „Чотири Свободи" і дискусію, яку вона викличе, повинні бути дороговказом на шляху до кращого світа, який ми хочемо досягнути".

Держави Осі, говориться у книжечці, „обіцюють людству світ, у якому переможені народи будуть жити весь час на службі у своїх панів". Обєднані Держави, говориться далі, „плянують такий світ, у якому людина зможе стояти просто і ходити вільно, вільна не тільки від людських турбот, але також без страху перед деспотичними силами, з можливістю розвиватись, як окрема одиниця, зповною свободою вести свої діла."

„Ми і наші союзники", говориться дальше, „змагаємось сьогодня не тільки за те, щоб захистити чесне минуле, давні кличі і віру, але також щоб створити ще більш достойне й цінне майбутнє. Вояки, що вернуть з війни, не вдоволяться самою тільки гарантією нудного животіння; вони захочуть найти працю й повне життя".

Подаючи зміст кожної з чотирьох свобід, книжечка Бюра Воєнних Інформацій каже:

Свобода слова: „Щоб жити вільно людина мусить мати змогу висказувати вільно свої думки. Закрийте людині уста, а вона стане або рабом, або ходячою болячкою. Вільне правительство, це найбільш реалістичне правительство, тому що воно допускає не тільки те, що людина має щось на думці, але дає їй право це висказати. Очевидно без гарантії, що хтось тим думкам не спротивиться, але за те без страху, що за такий висказ може бути кара".

Свобода віри: „Ми, себто держави обєднані у війні, між якими є заступлені всі релігії, передбачуємо переможний мир, у якому всі людські породи будуть далі вірити в людину, в його несхопного і недоторкаємого духа, та у безсумнівну цінність людського життя".

Вільність від нужди: „Деякі околиці світа втішались у деякі часи добробутом, та цей місцевий добробут бував часто досягнений коштом зубоження інших околиць, що разом заставляло всіх жити під вічною загрозою війни. Тепер, індустріяльні зміни останніх 150 літ та нові вигляди, що їх включає в собі вже сама назва Обєднаних Держав вкладають зміст у думку про „вільність від нужди" і роблять її не лиш можливою, але й необхідною".

Вільність від страху: „Зачіпна війна, несподіваний збройний напад, тайна поліція, все це мусить раз на все щезнути... Першим кроком до того, щоб звільнити людей від страху, мусить бути такий мирний світ, який не мав би сили сам себе знищити. Цього можна буде досягнути тільки через обеззброєння напасників і через заборону їм узброюватись. Останнім разом їх обеззброєно, але не заборонено їм знову узброїтись. Цим разом вони будуть дійсно обеззброєні".

Копії цієї книжечки можна дістати звертаючись до Бюра Воєнних Інформацій у Вашингтоні.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В „Свободі" з 10. вересня справити: В статті „Виявляти недомагання" при кінці, де пишеться про молодь, має бути так: „Але, якщо не буде егоїстичною...", пропущено „не". В новинці „Окружний зїзд молоді..." з Дітройту має бути „Зїзд Ліги Української Молоді Північної Америки". Подано теж „Йосиф Ґурскі", себто з англійська, а має бути по українськи: Осип Ґурський.

ПОШИРЕННЯ САБОТАЖНОЇ АКЦІЇ В ЛЮКСЕМБУРГУ.

ЛОНДОН. — Британське міністерство інформації подало вістку про поширення саботажної акції на залізницях Люксембурґу, незалежної недавно країни, котру нацисти прилучили до Німеччини. Звичайним засобом саботажу є підмішування піску до смарівних олїів та наставлювання фальшивих сиґналів.

ПОДРУЖИЙ СТРАЙК НА ДОПОМОГУ ДЛЯ ҐАНДІ.

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Племена Колі в державі Бавнаґарі постановили вийти на однорічний страйк проти подружжя, думаючи, що в цей спосіб заставити британський уряд згодитися на умови Ґандія.

Д-р Мудерджі, провідник ґіндуської меншини Маґасаба, відбув конференції з віцекоролем (ґубернатором) Індії про рушення Індії з мертвої точки.

ВІЙНА КОШТУЄ АНГЛІЮ ПОНАД 12 МІЛІОНІВ ФУНТІВ СТЕРЛІНГІВ ДЕННО.

ЛОНДОН. — Міністер скарбу заявив у парляменті, що останніми часами Англія видає на війну 12 міліонів 250 тисяч фунтів стерлінгів денно. Досі війна коштує Англію понад 10 біліонів фунтів. 40% воєнних видатків походить з податків.

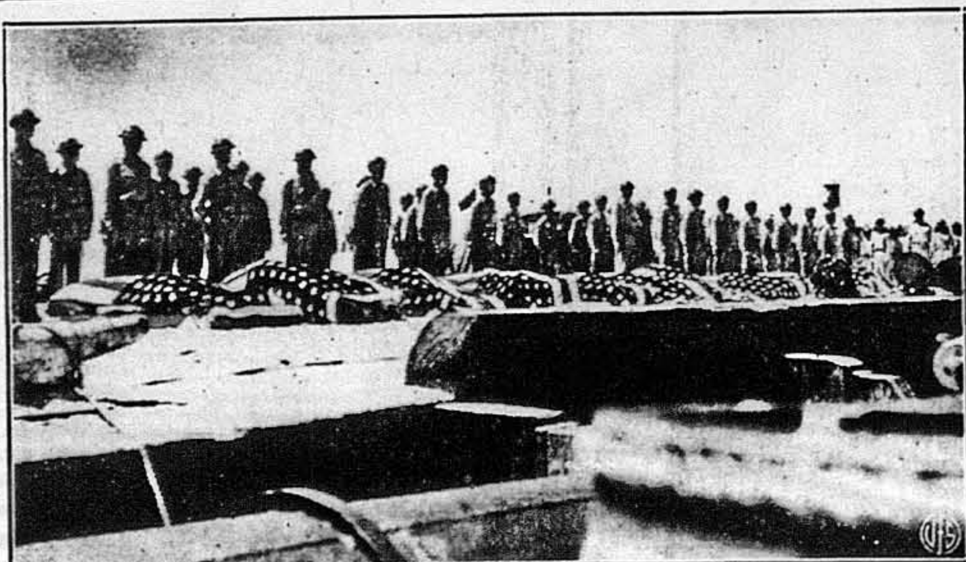
ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334, відбудуться 13. вересня, в У. Н. Домі, в годині 1. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також просимо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, бо товариська каса далі не може закладати за нікого. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, точно в год. 1. попол., в галі У. Н. Дому, Мартін улиці. Просимо всіх членів прийти на ці збори, а довгуючих вирівнати свої вкладки. Маємо кілька важних справ до полагодження. — За уряд: Петро Костирка, Іван Слупецький, Мих. Присташ.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, Мартін улиця. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Хто з членів купив Bond's в шапі, хай подасть суму і нумер Бонду урядові відділу. Ця справа була вже говорена на минулих зборах. Довгуючі члени мусять заплатити залеглі вкладки. Старайтеся вписувати дітей до Союзу. — Волод. Дідик, предс.; Петро Кізел, секр. Ілля Андрусевич, кас.

ТОЛІДО, О. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 167, відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині і в місци як звичайно. Просимо членів платити свої вкладки частіше; тепер нема вже безробіття. Ми на чековій книжці не маємо стільки грошей, щоби за половину членів можна було вкладки вислати. Члени, що платять місячне до бр. каси, повинні конечно буди на зборах, бо є важна справа до полагодження. — Іван Кульматицький, секр.

ГЕРОЙСЬКІ ОБОРОНЦІ ОСТРОВА МИДВЕЙ ІДУТЬ НА ВІЧНИЙ СПОЧИНОК.— Мидвей покрився славою американських героїв, що віднесли там велику перемогу над ворогом. Але перемога не обійшлася без жертв. На образку бачимо, як товариші зброї віддають останню прислугу поляглим, яких домовини покриті американськими прапорами. Загинуло в боях: 92 офіцирів і 215 вояків. На полі бою остало теж 4,800 вбитих японців.

БІЛЬШЕ НАГОДИ ДЛЯ ЖІНОК ПРИ АРМІЇ

Департамент війни збирається подвоїти число жінок, занятих на цивільних позиціях при департаменті, щоби в цей спосіб звільнити мужчин для військової служби. З того, що департамент війни наймає тепер 300,000 жінок, виходить, що він плянує довести число жінок, занятих у цьому департаменті, до 600,000 осіб.

Секретар війни Стимсон каже про заняття жінок у департаменті війни: „Цей департамент держиться засади вживати жінок для всіх тих робіт, для котрих можна найти кваліфіковані жінки або до яких жінок можна через вишкіл підготовити. На стільки це покажеться практичним, департамент буде наймати жінок замісць мужчин військового віку й здібностей. Це правило одначе не буде здержувати департаменту наймати кваліфікованих мужчин, нездібних до військової служби, якщо вони надаються до іншої служби"

Секретар війни покликувався при тому на досвід у цій справі Великої Британії, де жінок уживається навіть до боєвих відділів. В Америці „жінки працюють в арсеналах, у складах, вони виробляють і складають гармати, літаки, повзи й амуніцію. Вони гонять 15-тонові крани, кермують складними машинами, гонять троки, споюють літакові крила й займають сотки інших механічних становищ; як також сповняють канцелярійну роботу й нагляд".

За обчисленнями департаменту війни, на початку червня цього року жінки становили серед фахових робітників департаменту 3 проценти, себто на кожних 100 людей були 3 жінки. Нині вони становлять 10 процентів. Серд нефахових робітників жінки становлять нині 35 процентів.

Щоби дістати роботу в департаменті війни, жінки-робітниці звичайно мусять сповнити звичайні службові вимоги щодо віку, фізичного стану, механічної справности й міри інтелігенції. Праця обмежена щодо віку роками від 18. до 50. року життя; на деякі заняття не приймається осіб понад 45. літ життя. Щодо фізичних кваліфікацій, то ці є різного роду, відповідно до завдань, звязаних з позицією. Подружжя не становить правних перешкод. Жінки, що не мають попереднього механічного вишколу, дістають курс вишколу від 9 до 12 тижнів, залежно від їх праці. У тому часі вони вже дістають заплату та назагал можуть споживатися кращої клясифікації по укінченні року праці. Всі ці клясифікації одначе важні на час тривання війни.

Студії над жінками, занятими при роботах департаменту війни, виказали, що жінки мають потрібні здібности й признаки вдачі, які роблять їх удачними при виконуванні робіт, що досі вважалися мужчинськими. Вони мають потрібну зручність пальців, увагу для подробиць, і інші здібности, сущні для фахових і напівфахових занять у департаменті війни.

Розслідн показали, наприклад, що жінки знаменито справлялися з різними роботами по фабриках амуніції, при виробі крісів, гармат, пістоль і куль, при виробі газових масок, при складанні радіових і інших апаратів, при транспортовій службі, при магазинах і при командах летничої служби.

Одним з найбільших роботодавців для жінок є корпус квартирмайстра, де вони працюють просто при всяких роботах, від вишивання ручно зроблених прапорів до десять-тонових повзів, де вони переводять інспекцію харчів, одіння і інших артикулів військового екзвипування. Цей корпус веде найбільшу фабрику одіння в Злучених Державах, а прецінь він мусить відпускати приватним фірмам 95 процентів контрактів для виробу уніформів.

Так у цьому відділі, як і в інших, жінки мають великі шанси стати інспекторками. Кандидатки на такі становища мусять мати вищі школи, ніж жінки, що надаються до механічних робіт. У деяких випадках вони мають мати фаховий вишкіл у фізиці й хемії.

Просьби за становища при департаменті війни вноситься в тій місцевості, де жінка шукає заняття.

СЕРЕД БОЮ ПІДНОСЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР ВГОРУ.—В часі, коли японці атакували остров Мидвей з повітря і обсипували його бомбами, американські вояки завішували на високім стовпі американський звіздний прапор. Бачимо на образку, як вибухла бомба недалеко місця, де вивішувано прапор. Фотографію знято в часі бою і бомбардовання.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Евеня, Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є Тов. справи до полагодження. Тому обовязком кожного члена є прийти на збори. Довгуючих членів напоминаємо, щоби вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в гали церковній. Початок в годині 2. точно. Просимо членщь явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Пригадуємо довгуючим членицям, щоб прийшли і вирівнали свої вкладки. Просимо приєднувати нових члениць і вписуйте свої діти до У. Н. Союзу. — За уряд: Катерина Олексин, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов Над Збручa, від. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Евеню. Пригадуємо членам, щоби старалися платити на час свої вкладки, а довгуючі члени щоби постаралися вирівнати свої залеглости. — За уряд: О. Запоточний, С. Говка, Р. Рубльовський.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні збори Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 12. вересня, в годині 8. ввечір, в церковній галі, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Гарячі дні минають, тож нема причини не приходити на збори. Довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки. —За уряд: Стефан Ковальчук, предс.; Вол. Павлів, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, касієр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 13. вересня, в 12. годині вполудне, в салі церковній, при Оклей і Райс ул. Приявність всіх членів й члениць на зборах є конечно пожадана. — Тарас Шпікула, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться 13. вересня, в гали У. Н. Дому при Четвертій і Ворд, точно в 3. годині. Буде звіт контр. комісії з приходів і розходів, і інші важні справи до полагодження. Тепер уже холодно, тож просимо членів прийти конечно. — Н. Бронецький, предс.; А. Лебіщак, кас.; Д. Яворський, секр., 2423 W. 3rd St., Chester, Pa.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 12. вересня, в год. 8. ввечір, в домі Української Громади при 23. і Брави ул. Просимо всіх членів явитися на збори на означений час, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: О. Горохівський, предс.; Д. Максимович, кас.; Гр. Бучко, секр.

ГРІНПОЙНТ, Н. Й. — Тов. Дністер, від. 310, повідомляє, що збори відбудуться в суботу 12. вересня, в год. 7:30 ввечір, під ч. 254 Френклін ул. Обовязком кожного члена є прийти на ці збори. Не приявний член підлягає карі згідно з ухвалою. — За уряд: М. Леньо, предс.; Н. Довгуй, кас.; С. Пелехатий, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 13. вересня, точно в годині 12:30 пополудні. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будете суспендовані. Кожний член повинен привести хоч одного нового члена до У. Н. Союзу і Товариства. — За уряд: Н. Волошанський, предс.; Н. Парощак, кас.; В. Бідей, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. — Бр. св. О. Николая, від. 344, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 3:30 пополудні, в галі Словенській, 128 Vosseler Ave. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають прийти на збори і заплатити вкладки, або поступимо з ними як постановляє статут. — Гр. Геба, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 13. вересня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклін ул., в годині 2. пополудні. Закликаємо членів, щоб точно зійшлися на означений час. Члени, що довгують за вкладки, мусять їх заплатити. Члени, що хочуть сплатити свій затягнений довг на грамоту, можуть його сплатити на зборах. Хто з членів має нового члена, може його привести на збори. Саля зборів отворена від полудня. — За уряд: Гр. Грицишин, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 1. пополудні, в домі Горожан(847 Н. Френклін ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Паранич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 12. вересня, в годині 7:30 ввечір, в галі укр. прав. громади, 675 Савт 19. вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо багато справ до полагодження. — За уряд: Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 12. вересня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінг ул. Просимо членів бути приявними на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мусять прийти і вирівнати свої залеглости. Просимо приєднувати членів, як старших так і дітей. — Уряд: М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. вересня, в годині 8. ввечір, в салі 30 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Ів. Серединський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження і вирівнати свої вкладки. Також буде звіт контр. комісії. — Тимко Кальмук.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Отсим повідомляємо, що збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 1:30 пополудні, в Українській Хаті, 2240 Grayling. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — За уряд: Василь Холевка, предс.; Іван Заблоцький, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251, відбудуться в неділю, 13. вересня, зараз по Сл. Божій. Приявність кожного члена на цих зборах конечна, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої вкладки. — За уряд: А. Янівський, гол.; Д. Пацула, кас.; Й. Керик, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 15. вересня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі при Фліт ул. Просимо всіх членів, щоб прийшли на збори і подали секретареві, скільки і на яку суму закупили Воєнних Бондів. Крім того є інші важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівнали свої вкладки. — М. Снадик, предс.; М. Самоїл, кас.; В. Кушнір, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Подаємо до відома всім членам Тов. Дарахівщина, від. 275, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 7. ввечір, в гали церковній. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо прийти і заплатити свій довг, бо в противнім разі вас суспендуємо. — М. Обуховський, секр., 130 — 1st Ave., New York City.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. — Триквартальні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 13. вересня, в годині 1. пополудні, в гали 59 Сентрал ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — І. Килиничук, предс.; М. Прус, кас.; П. Бенковський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. вс. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в вівторок, 15. вересня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Гщіца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 633. Спасіння.

ACTUALLY, THE FATAL BLAST SAVED PETER EGALIS. JAGGER, WHO WAS ABOUT TO KILL HIM, FLED IN TERROR!

YVETTE SPRANG AWAKE, AND THE SHOCK RESTORED HER PATIENT TO CONSCIOUSNESS.

"RUN! SAVE YOURSELF!" HE WHISPERED WEAKLY. "NO, I'LL FIND TARZAN," SHE SAID; "HELL KNOW WHAT TO DO!"

BUT TARZAN, IN IRONS, SEEMED DOOMED AS TORRENTS OF WATER GUSHED INTO THE HOLD.

Та несподівана експльозія зробила добре бодай це, що врятувала Егаліса від безпосередньої смерти. Джеґер не міг виконати свойого пляну.

Він поспішно втік з кабіни. Івета пробудилась. Потрясення привернуло також змисли Егалісови. Він теж скорше зорієнтувався в положенні.

„Втікай чим скорше звідсіля, рятуй себе" — промовив він слабим голосом. „Ні, я мушу знайти Тарзана, він знатиме, що робити", відповіла Івета.

Але Тарзан був закутий в кайдани та замкнений в корабельній вязниці. Вода прориувалась до його келії і здавалось він на віки пропав.